

Nytt värdlandsavtal med Internationella institutet för demokrati och fria val (IDEA) samt ändringar i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2011/12:116 Värdlandsavtal mellan Sverige och Internationella institutet för demokrati och fria val (International IDEA) m.m. I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner ett nytt värdlandsavtal mellan Sveriges regering och Internationella institutet för demokrati och fria val (International IDEA), vilket ersätter ett värdlandsavtal från 1995.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen antar en ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Ändringen innebär att bilagan till lagen ändras.

Lagförslaget föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Utskottet tillstyrker förslagen i propositionen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	6
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Värdlandsavtal mellan Sverige och Internationella institutet för demokrati och fria val (International IDEA)

Riksdagen

- a) godkänner värdlandsavtalet mellan Sveriges regering och Internationella institutet för demokrati och fria val
- b) antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:116 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 10 maj 2012

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Urban Ahlin (S), Walburga Habsburg Douglas (M), Carina Hägg (S), Mats Johansson (M), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Christer Winbäck (FP), Bodil Ceballos (MP), Désirée Pethrus (KD), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V), Ulrik Nilsson (M), Désirée Liljevall (S), Ismail Kamil (FP) och Staffan Danielsson (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Internationella institutet för demokrati och fria val (International IDEA) inrättades 1995 och har sedan dess haft sitt högkvarter i Stockholm. Ett värdlandsavtal (högkvartersavtal) mellan Sverige och IDEA undertecknades den 10 och 16 oktober 1995 och godkändes senare av riksdagen (prop. 1995/96:41, bet. 1995/96:JuU5, rskr. 1995/96:21).

IDEA antog nya stadgar 2006, vilka ratificerades av Sverige 2008 med en tolkningsförklaring. Bland annat med anledning av organisationens nya stadgar har IDEA begärt omförhandling av värdlandsavtalet. Efter förhandlingar mellan representanter för svenska regeringen och IDEA har parterna kommit överens om ett nytt avtal om immunitet och privilegier för organisationen och dess personal. Regeringen beslutade den 16 februari 2012 att det nya värdlandsavtalet skulle undertecknas, vilket skedde den 14 mars 2012 med förbehåll för riksdagens godkännande.

Någon motion har inte väckts med anledning av propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Efter förhandlingar mellan representanter för svenska regeringen och IDEA har parterna kommit överens om ett nytt avtal om immunitet och privilegier för organisationen och dess personal. Det nu omförhandlade avtalet skiljer sig inte avsevärt från det hittills gällande avtalet men det har gjorts vissa terminologiska förändringar med anledning av IDEA:s nya stadgar och modifieringar med hänsyn till ändringar i svensk lagstiftning.

En ändring i folkbokföringslagen (2010:1843), som innebär att tjänstemän vid internationella organisationer som har immunitet endast i tjänsten ska folkbokföras, medför för denna kategori tjänstemän förändringar när det gäller hälso- och sjukvård och när det gäller vissa utbildningsfrågor, något som återspeglas i avtalets artiklar VIII–X. I det omförhandlade avtalet framgår även regeringens åtagande att hjälpa organisationen att anskaffa lämpliga kanslilokaler och att täcka hyran för sådana lokaler.

På grund av organisationens särskilda karaktär utsträcks vidare kretsen av befattningshavare som kan få diplomatisk immunitet som motsvarar den som diplomatiska företrädare vanligen får enligt Wienkonventionen. Förutom generalsekreteraren kan även högst tre avdelningschefer vid organisationen beviljas sådan immunitet.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen antar en ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall. Ändringen innebär att bilagan till nämnda lag ändras. Lagförslaget föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Värdlandsavtalet återfinns som bilaga i propositionen.

Utskottets överväganden

Godkännande av avtalet

Propositionen

Internationella institutet för demokrati och fria val (International IDEA) är en mellanstatlig organisation som tillkom 1995 och sedan dess har sitt högkvarter förlagt till Stockholm. Det svenska engagemanget i organisationen har hög prioritet. Nya stadgar för IDEA antogs 2006.

IDEA är ett mellanstatligt organ med en fast institutionell struktur upprättat genom ett mellanstatligt avtal. Internationella organ av sådan karaktär är folkrättsliga subjekt, och det anses att de bör tillerkännas rättskapacitet liksom viss immunitet och andra privilegier för att på ett från värdlandet oberoende sätt kunna fullgöra sin målsättning.

Immunitet innebär att talan inför domstol eller ansökan om verkställighet ska avvisas. Privilegier (undantagsförmåner) innebär vissa undantag från nationell lagstiftning.

Det nya avtalet mellan regeringen och IDEA innebär endast mindre förändringar i förhållande till det hittills gällande värdlandsavtalet från 1995, bl.a. en anpassning till IDEA:s nya stadgar. Den immunitet och de privilegier som organisationen och dess personal får motsvarar i huvudsak vad som gäller för andra internationella organisationer av liknande karaktär.

Utskottets ställningstagande

Utskottet godkänner värdlandsavtalet mellan Sveriges regering och Internationella institutet för demokrati och fria val.

Ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall

Propositionen

För att avtalets bestämmelser om immunitet och privilegier ska bli gällande inför svenska domstolar och myndigheter måste de införlivas med svensk rätt. Frågor om immunitet och privilegier för internationella organ regleras i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

Enligt 4 § i denna lag har vissa i en bilaga till lagen angivna organ immunitet och privilegier enligt vad som bestämts i stadga eller avtal som är i kraft i förhållande till Sverige. Immuniteten och privilegierna gäller i den utsträckning som framgår av avtalet.

Internationella institutet för demokrati och fria val (International IDEA) står redan nu upptaget i bilaga till lagen (punkt 47) med angivande av avtalet mellan Sverige och Internationella institutet för demokrati och fria val. I avtalshänvisningen ska det gamla avtalet bytas ut mot det nya avtalet mellan Sverige och Internationella institutet för demokrati och fria val den 14 mars 2012.

Avtalet ska godkännas av parterna i enlighet med deras respektive interna procedurer. Det träder i kraft vid en avtalad tid efter det att parterna har underrättat varandra om att procedurerna har avslutats. Med hänsyn till att det inte redan nu säkert kan anges när avtalet blir bindande för Sverige bör den föreslagna lagändringen träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker propositionens lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:116 Vårdlandsavtal mellan Sverige och Internationella institutet för demokrati och fria val (International IDEA) m.m.:

1. Riksdagen godkänner vårdlandsavtalet mellan Sveriges regering och Internationella institutet för demokrati och fria val (avsnitt 5).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1976:661) om
immunitet och privilegier i vissa fall

Härigenom föreskrivs att bilagan till lagen (1976:661)
om immunitet och privilegier i vissa fall¹ ska ha följande lydelse.

Föreslagen lydelse

Bilaga²

Immunitet eller privilegier gäller för följande	Tillämplig internationell överenskommelse
Internationella organ Fysiska personer	
<i>47. Internationella institutet för demokrati och fria val (International IDEA)</i>	<i>Personer med tjänst hos eller uppdrag av organisationen samt deras familjemedlemmar</i>
	<i>Avtal den 14 mars 2012 mellan Sveriges regering och Internationella institutet för demokrati och fria val</i>

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Lagen omtryckt 1994:717.

² Senaste lydelse 2011:82 (jfr 2011:132)